

¹ A *Szózat* című budapesti jobboldali napilap 1921 nyarán tendenciózusan preparált részleteket közölt Károlyiné olaszországi naplójából, melyet kiutasításuk alkalmából koboztak el tőle. Miután többen felléptek Károlyiné védelmében, rokonai és a baloldal is, a kampányt beszüntették.

217. KÁROLYI MIHÁLYNÉ MOLINHOZ¹

(London, 1946. március)

Referring to the telephone conversation which my secretary had with Mr. Molin yesterday with regard to the drugs I want to send to Hungary, I want to inform you that the International Red Cross is willing to apply to the Drug's Branch of the Home Office for authority to export the drugs as listed on the enclosed sheet.²

I would request you to kindly inform Mr. Muller, International Red Cross, 55 Pall Mall, S.W.1. that you are willing to fill the order for the above mentioned drugs, payment for which will be made by me while the delivery is to be made to the Int. R. C. which will provide for their delivery to the Hung. R. C. in Budapest.

I am enclosing herewith a list of the drugs.

PIL 704. f. 130. ó. e. (fogalmazvány)

*

Hivatkozva titkárom tegnapi telefonbeszélgetésére Mr. Molinnal a gyógyszerek ügyében, melyeket Magyarországra akarok küldeni, informálni kívánom Önt, hogy a Nemzetközi Vöröskereszt kész felkérni a Belügyminisztérium Méregosztályát, engedélyezze a mellékelt listán felsorolt gyógyszerek exportját.²

Arra kérem Önt, szíveskedjék informálni Mr. Mullert, Nemzetközi Vöröskereszt, S. W. 1., Pall Mall 55, hogy Ön kész kitölteni a rendelést a fent említett gyógyszerekre, melyekért fizetni én fogok, míg a szállítás a Nemzetközi Vöröskeresztre tartozik, amely gondoskodni fog a gyógyszerek eljuttatásáról a Magyar Vöröskereszthez Budapesten.

Mellékelve a gyógyszerek jegyzéke.

¹ Ennél és a következő fogalmazványnál nem világos, ki írta - a „titkárom” Károlyira utalna, gyógyszerküldéssel felesége foglalkozott.

² A lista nincs a fogalmazványhoz mellékelve, de Károlyiné irataiból tudjuk, milyen gyógyszereket küldött. Illetve segített küldeni Magyarországra. Egy másik, befejezetlen fogalmazvány szerint a gyógyszereket vagy egy részüket a Savory & Moore cég szállította.

218. KÁROLYI MIHÁLY POLÁNYI KÁROLYHOZ

(Ascot, 1946. április 1.)

Kedves Polányi,

Érdekes és értékes cikkét¹ annak idején éppen akkor kaptam meg, amikor a feleségem megbetegedett. Tüdőgyulladását kapott, és át kellett szállítanom egy kórházba. Sebtyben mindent össze kellett csomagolnom, és így a maga cikke is egy koffer mélyére jutott. Csak most jutottam hozzá, hogy elolvashassam.

A cikket minden tekintetben kitűnőnek találom. Világosan rámutat arra, hogy politikai irányvonalam 30 év óta nem változott. A lényeges pontokban sohasem tértem el eredeti külpolitikai koncepciómtól. Jó volna, ha ezt a tudatlan magyarok is megérténék. A cikkből tanulhatnának egy kicsit.

Maga is nagyon jól tudja, hogy világeletemben ellene voltam a kokárdapatriotizmusnak. Éppen ezért végtelenül sajnálom, hogy a magyar kommunisták nemzetiszínű kokárdával jelennek meg a parlament ülésein, holott valamennyi többi párt tartózkodik ettől.² Ezt nyilván azért teszik, hogy tömegeket hódítsanak, mondanom sem kell, hogy ezt a primitív és groteszk kisajátítási módszert, az ellenséges nacionalizmusnak ezt a furcsa utánczását nem tartom okosnak, mert egyrészt közönséges bauerfängerei,³ amelyből ki-látzik a lóláb, másrészt akarva, nem akarva igazolja a nacionalizmust. A bauer-t nem lehet megfogni, de a nacionalizmus feléled tőle. Hiába biggyeszтик oda nacionalista jelszavaik után, hogy „le a sovinizmussal”, ennek veszedelmes hatása van, különösen Magyarországon, ahol a nacionalizmus olyan mélyen beleivódott az emberek lelkébe. Ettől eltekintve az ilyen politika megakadályozza a szomszédokkal való megbékélést, hiszen Tito prágai nyilatkozatában már utalt a magyarok gyógyíthatatlan revizionizmusára. Nem csoda, hogy a reakciók ismét revizionista hangokat ütnek meg, mert ha a kommunistáknak szabad kokárdával járni, miért ne lehetne megpróbálkozni a régi szólamokkal is? Ez egy logikus folyamat.

Nem értem, hogy az oroszok miért engedik szabadjárá a nacionalizmust. Már-már azt kell hinnem, hogy ők is a divide et impera eszközeivel akarják megszilárdítani a helyzetüket, de ugyanakkor kételkednem kell ebben, mert hiszen nyilvánvaló, hogy ezzel a reakciót erősítik, s így a saját érdekeiket veszélyeztetik. Azt viszont nagyon is megértem, hogy az oroszok maguk a háború alatt felélesztettek bizonyos patriotizmust. Ez kellett a háború megnyeréséhez, és különben is Oroszországban a kollektív rendszer annyira meg van alapozva, hogy ez ott már nem jelent veszélyt. Sőt, még Jugoszláviában és Franciaországban is megértem ezt az irányt, mert ezekben az országokban az ellenállás folytán a patriotizmus egybeesik a baloldalisággal. Ils peuvent se permettre ce luxe.⁴

Hogy ennek a patrióta túltengésnek milyen elméleti eltorzulásai vannak, arra mi sem jellemzőbb, mint Andics Erzsébet történésznek, a kommunista párt szónokának beszéde a velem kapcsolatos rehabilitációs törvényjavaslat tárgyalásánál. Olyanokat mond, hogy Bocskai, Rákóczi, Kossuth mind a szláv orientáció hívei voltak, tekintet nélkül a cárizmusra és az akkori történelmi helyzetre. Különösen súlyos lapsus Kossuth megemlé-tése, akinek egyrészt a cári Oroszország adta meg a kegyelemdőfést, másrészt mindnyájan tudjuk, hogy Kossuth nemzetiségellenes politikát folytatott, és a szlovákokat, szerbeket rossz politikája miatt az ellentáborba kényszerítette.

Ma már világosan látszik, hogy a nacionalista expediens nem sikerült. Kéthly Anna arról panaszkodott, hogy a reakció a kisgazdapártban napról napra erősödik, s ő, aki biz' Isten nem rajong az oroszokért, csak attól fél, hogy az oroszok kimennek, mert akkor semmi sem menti meg őket az ellenforradalomtól. A kulcspozíciók nagy része már a kezükben van. Amikor Ignotus Pesten megkérdezte a legitimistáktól, hogy miért szavazták meg a köztársaságot, azt felelték, hogy jobb az egyhangú szavazás, mert akkor utólag mindig lehet hivatkozni a terrorra, ami persze nem létezik.

Az otthoni reakció legfőbb reménye az európai konflagráció. Éppen ezért rendkívül nagy hiba a nacionalizmust táplálni.

En egyébként május elején hazamegyek. Beszédet fogok mondani a nemzetgyűlés-hez, és meg fogom köszönni, hogy az érdemeimet törvénybe iktatták. (Ha ugyan voltak ilyenek.) Azután le fogok mondani a mandátumomról, és visszajövök Angliába. Nem volnék képes az otthoni belpolitikába belekapcsolódni. Azok az émélyítő kompromisz-sumok már nem nekem valók. Ha a magyarságnak szüksége van külpolitikai segítségemre, rendelkezésére állok. Természetesen csak addig, amíg a progresszív köztársaság létezik. Azt hiszem, ebben maga is megegyezik velem.

Szívélyes üdvözzettel

¹ Polányi, Karl: Count Michael Károlyi. Slavonic Review (London), vol. XXIV. 92–97. (1946. január.)

² Az MKP jelvénye: vörös ötágú csillag és nemzetiszín fémszalag. Egyébként a Kisgazdapárt jelvényein is láthatók a nemzeti színek, csak az SZDP ragaszkodott az egyszínű vörös jelvényhez.

³ Csalás, balekfogás (német).

⁴ Ők megengedhetik maguknak ezt a luxust (francia).

219. F. THORNTON KÁROLYI MIHÁLYNÉHOZ

(London, 1946. április 1.)

Madam,

With reference to your letter of the 24th ultimo regarding the proposed export to the Hungarian Red Cross of certain drugs controlled by the Dangerous Drugs Acts, I am directed by the Secretary of State to say that he hereby conveys formal authority for the passing of the order in question to Messrs. Savory and Moore Ltd., Standard Works, Lawrence Road, Tottenham, N. 15., for execution.

I am to say that the firm in question must apply for the necessary export licence under the Dangerous Drugs Acts, and must undertake to pack and export the drugs in question

I am, Madam,

Your obedient Servant¹

PIL 704. f. 82. ó. e. (eredeti)

*

Asszonyom,

Hivatkozva múlt hó 24-i levelére bizonyos, a veszélyes mérgekről hozott törvény hatálya alá tartozó gyógyszereknek a Magyar Vöröskereszt részére szándékolta exportjáról utasítást kaptam a minisztertől annak közlésére, hogy ő ezúton formális felhatalmazást ad a szóban forgó rendelés továbbítására teljesítés végett Savory és Moore Ltd.-nek, Standard Works, Lawrence Road, Tottenham, N. 15.²

Közölhetem, hogy a szóban forgó cégnek kell a veszélyes mérgekről hozott törvénynek megfelelően a szükséges exportengedélyt kérni és lebonyolítani a szóban forgó gyógyszerek csomagolását és exportját.

¹ Az aláírás nem fejez ki különös udvariasságot, abban az időben ez volt az angol köztisztviselők hivatalos leveleinek szokásos záró frázisa. A levélpapír felirata: „Belügyminisztérium. Mérgező Anyagok Osztálya” (Drugs Branch). A fenti jelzet alatt Károlyiné számos, gyógyszerküldési ügyekben írott, illetve kapott levele található, részletes jegyzékekkel és számlákkal.

² A Savory & Moore levélpapírja alapján egy cég a Bell & Croydennel. Előzőleg megfelelő engedélyt kért és kapott Károlyiné a Kereskedelemügyi Minisztérium exportengedély-osztályától.

220. BÖHM VILMOS KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(Budapest, 1946. április 2.)

Kedves Elnök Uram!

Mély meghatottsággal olvastam március 25-én kelt leveledet. Nem túlzás, ha kijelentem, hogy ezt a levelet tekintem életem legszebb ereklyéjének, és boldog vagyok, hogy Te, Elnök Uram, ennyi őszinte bizalommal fordulsz felém.